

Arantza Diez: «Quan vaig tornar de Lesbos, la meva dieta mediàtica va canviar radicalment»

La periodista Arantza Diez va presentar el llibre 'Lesbos, a cor obert' (Columna) divendres a la llibreria Muntanya de llibres de Vic | «Europa ha jugat el paper de la passivitat i ha jugat el paper de deixar fer, fins al punt de provocar un genocidi passiu. Perquè deixar morir la gent és això»



Arantza Diez al costat de l'exposició '9 km' del fotoperiodista Marc Sanyé a la llibreria Muntanya de llibres de Vic | Sara Blázquez

p.p1 {margin: 0.0px 0.0px 0.0px 0.0px; font: 12.0px 'Helvetica Neue'}

Â

Lesbos, a cor obert (Columna), és la versió en paper del documental *To Kyma, rescat al mar Egeu*, que la periodista Arantza Diez va codirigir juntament amb l'osonenc David Fontseca, i que mostrava les condicions amb les quals l'equip de Proactiva Open Arms havia de treballar per salvar tantes persones refugiades com fos possible a les platges de l'illa grega de Lesbos. La periodista trasllada la història al paper, en una narració realista de la situació, que divendres va presentar a la llibreria Muntanya de llibres de Vic, juntament amb David Fontseca i Marc Sanyé, fotoperiodista i autor del reportatge '9 km', que van reflexionar sobre el tractament periodístic de

l'anomenada crisi dels refugiats.

Com està la situació ara mateix a Lesbos? Ha millorat o ha evolucionat d'alguna manera des que hi vas ser?

La situació a les illes gregues ha canviat molt respecte l'any passat per la signatura de l'acord entre la Unió Europea (UE) i Turquia, perquè l'acord el que feia era garantir que Turquia frenaria l'èxode de persones refugiades a les illes gregues, estan fent la feina a canvi de 6.000 milions d'euros a canvi de visats a ciutadans turcs i garantir-los la lliure circulació dins de territori europeu. Hi ha molts favors que la UE fa a canvi d'això. Per tant, no arriben en la quantitat que arribaven. L'any passat es va batre un rècord i van arribar 850.000 persones en la travessa de l'Egeu. Només a l'octubre van ser unes 200.000 persones. Moltes. En un sol dia podien arribar 8.000 persones. L'octubre va ser un mes molt dur, hi van haver molts naufragis. Jo segueixo els grups que estan allà i de cop i volta arriben una o dues barques, però això són 50 o 100 persones al dia. El que també ha canviat és que tota la gent que arriba a les illes queda retinguda i detinguda en aplicació d'aquest tractat als centres de detenció que hi ha a les illes. Llavors es fan devolucions a Turquia, perquè això també forma part del pacte. La situació és força diferent.

Quin és el paper que està jugant Europa i quines conseqüències té?

Jo crec que Europa ha jugat el paper de la passivitat i ha jugat el paper de deixar fer, fins al punt de provocar un genocidi passiu. Perquè deixar morir la gent és això. Europa, activament, està fent poc, passivament ha fet molt més. No fer res i deixar fer. El que no s'esperaven les institucions europees és una resposta tan poderosa de la gent, que és la que realment està fent que la situació no sigui tan dura. Perquè si no fos per tots els voluntaris que hi ha a les illes i al continent, la situació seria molt més dura. I si no fos perquè hi ha gent com Proactiva Open Arms, que s'han plantat allà des que l'Egeu es va començar a convertir en una ruta massiva, la situació seria molt pitjor.

Després de conèixer la situació, t'atreviries a dir alguna possible solució política?

Jo sóc periodista i jo no sé què ha fer Europa. La meva funció és denunciar la situació i és el que faig. Però sí que puc apuntar el que crec que no ha de fer Europa, que és el que fa: deixar-los morir al mar, utilitzar gasos lacrimògens per dispersar-los, ja sigui a Turquia, ja sigui a Idomeni, ja sigui als camps de Grècia, no pot ser que els deixi abandonats a la seva sort en antigues fàbriques, als afores de Salònica, en condicions inhumanes.

Vau estar amb la gent de Proactiva Open Arms, va fer el documental 'To Kyma'. Què et va canviar el fet de viure-ho de primera mà?

No és que et canviï res, però sí que sents que hi ha una part de tu que es queda allà. No acabes de marxar del tot. Quan vaig tornar de Lesbos em va costar molt acceptar la superficialitat de la nostra vida. La meua dieta mediàtica va canviar radicalment. És molt gràfic, però és així. Vaig fer una neteja total del meu compte de Twitter perquè vaig deixar de seguir moltes coses que em semblaven molt banals. Necessites saber què està passant, i com està, quina feina estan fent les organitzacions que estan treballant sobre el terreny. No he tornat a Lesbos, però sí a Salònica, al Mediterrani Central. Amb el meu ull periodístic necessito estar a prop.

Què està fent Proactiva Open Arms i tantes altres entitats i persones que estan sobre el terreny?

Ara mateix la situació és força diferent. Quan vam arribar a Lesbos no només vam confirmar que la UE no estava fent res, sinó també que les grans organitzacions d'ajuda humanitària feien molt poc o no feien res. A la costa no hi havia cap organització d'ajuda humanitària, quan la situació era dramàtica i la gent hi moria. Van néixer moltes petites ONG que van parar el cop a les costes. I algunes segueixen a Lesbos i algunes com Proactiva Open Arms han ampliat capacitat i ara estan al Mediterrani Central salvant vides igualment a gent que fa una altra ruta. Realment, aquí qui està donant resposta a aquesta situació són les ONG.



La periodista Arantza Diez presentant 'Lesbos, a cor obert' a la llibreria Muntanya de llibres Foto: Dolors Pena

Dius que ha estat l'experiència periodística més dura que has viscut. Què ha significat per tu personalment viure aquesta situació? Què és el que més et va impressionar?

Quan vaig tornar de Lesbos era la més dura, el que passa és que després he estat a Salònica, que també va ser molt dur, i després he estat al Mediterrani Central i també ha estat molt dur. Ha estat la cobertura periodística que més et fa que et qüestionis moltes coses, i humanament fa que entenguis que com a societat tenim un problema. Que tot això és fruit del nivell de vida que tenim nosaltres. A nivell personal, hi ha moments molt emocionants.

Feines com aquest llibre o com el documental donen sentit a la feina de periodista. Quina funció creus que han fet?

Conèixer gent que està allà ara i que et diguin «Jo vaig veure To Kyma i em vaig aixecar del sofà», et fa adonar que explicar això té una repercussió directa. És un objectiu molt noble. Jo crec en la capacitat transformadora del periodisme per fer una societat millor. Si visibilitzar i sensibilitzar serveix perquè la gent reaccioni, què més puc esperar?

Quin ha de ser el tractament periodístic que se li ha de fer a l'anomenada crisi dels refugiats i quin no ha de ser?

Jo crec que en general l'important és que els mitjans apostin per una cobertura humana, és a dir, mentre continuem ensenyant aquesta realitat com una massa abstracta i explicant que hi ha grans xifres de persones no ho estarem fent bé. Jo les utilitzo, les xifres, perquè és molt difícil renunciar-hi, perquè és el resort concret de la situació, però s'ha d'anar a explicar la història humana, perquè sinó el missatge que es transmet s'apropa a la por i és carn de canó del discurs populista i xenòfob, que últimament està pujant tant. El primer que han de fer els mitjans és no deixar que aquest tema caigui de l'agenda i garantir que s'expliqui tenint en compte que l'estan protagonitzant persones i no masses abstractes. Persones amb històries de vida, amb un passat, amb unes necessitats, amb unes aspiracions, desitjos, anhels, pors, traumes? Tot això és el que

s'ha d'explicar.

En el fons és una situació que ens connecta molt a nosaltres mateixos, als nostres avis.

I no només als nostres avis, a mi també em connecta amb els meus. Tots els voluntaris i periodistes amb qui parlava a les platges de Lesbos coincidíem en el mateix, que hi vèiem els nostres. I tens la sensació que tu pots estar allà en aquella situació. És el que fa que ho vegis com el que és, una realitat. No és una cosa que passa lluny, sinó que et pot passar a tu mateixa.